

LOVÉTEI KIÁLTÓ

V. évfolyam, 2. szám, 2003. február. Ára szabadeladásban: 5500 lej, megrendelőknek 4166 lej

Ne engedjük feledésbe menni!

Hála Istennek Lovétén még sokan vannak, akik elmesélik, milyen szokások voltak a falunkban. Felidézni szüleink, nagyszüleink szokásait jóleső érzés, különösképpen, ha ezeket meg is tudjuk mutatni. Ősi farsangzárásra vállalkozott egy lelkes közösség, a Kákvirág néptáncsoport az iskola több mint száz gyermekével együtt. Az előkészületek három hónapja tartanak, és most már az utolsó simításokon dolgoznak. Mi lehet egy gyermek legnagyobb öröme? Ha hozzátartozói, barátai elmennek az előadásukra, és tapssal jutalmazzák fáradóságaikat.

Ennek a csoportnak a nevében kérek minden jó szándékú embert, jelenlétükkel tiszteljék meg az ifjak közel kétórás előadását. És akkor hiszem, hogy húshagyó kedden, amikor elindul a hosszú székely menet a központból a templomba, mindenki beáll a sorba, és felidézi ezt a szép, régi szokást. A gyerekeink pedig jogosan mondhatják el gyerekeiknek: "a mi időnkben" zeneszóval mentünk a templomba húshagyókedden.

Reméljük, bokrétavarrásra is sor kerül, és akkor a lányok már meg is előlegezték a májusi nyírfát. Érdemes lesz tehát egy pár órára elszakadni a televíziótól.

Lázár Béla

Pedagógiai lexikon

Érzékszervek fejlesztése

Az érzékszervek érzékenységének, pontos és összehangolt működésének fejlesztése az egész gyermekkor folyamán igen lényeges, mert az ember ismeretei, kiegyensúlyozott, helyes érzelmei, gondolkodása és cselekvései a valóságnak megfelelő észleléseken alapulnak. Az érzékszervek az élet első hat évében gyors ütemben fejlődnek, de csak abban az esetben, ha a gyermek megfelelő játéktevékenységet fejt ki. Az érzékszervek finomodásának feltételeit csak úgy teremthetjük meg, ha a gyermeknek lehetőséget nyújtunk a tevékenységekhez, vagyis megfelelő játékszert, időt, helyet, nyugalmat és játszótársakat biztosítunk részére.

(folytatás a 3. oldalon)

Hajnali harangszó

A Silye István "Máshol sem harangoznak hajnalra" című cikkével kapcsolatban

Meglepődtem, amikor a Lovétei Kiáltó IV. évfolyam 12.; 2002. decemberi számában megjelent idézett cikk ötödik bekezdésében ezt olvastam: "... az egyháztanács hogyan hozhat ilyen határozati döntést, hogy a hajnali harangszó elnémuljon". Hozott ilyen döntést?? Ez igaz? Lehetetlen! Nem hiszem! Ez nem történhetett meg! Az egyháztanácsnak erre nem lehet joga! Esetleg a falu lakosai hozhatnak ilyen határozatot, hiszen a hajnali harangszó nem is hagyomány, ennél több, szokás. Egy szokást pedig egy szerv, még ha választott is, nem törölhet el.

(folytatás a 2. oldalon)

Ki volt Bolyai János?

Kedves olvasóim közül bizonyára vannak, akik hallottak a Bolyai "névről": volt magyar nyelvű Bolyai Tudományegyetem Kolozsvárt, van Babeş-Bolyai Tudományegyetem ugyancsak Kolozsvárt, és van Bolyai Líceum Marosvásárhelyt stb. Az első két intézmény Bolyai János, a harmadik édesapja, Bolyai Farkas emlékét (nevét) őrzi.

Bolyai János kora Erdély magyarságának legnagyobb tudósa (matematikus) volt. Azt is nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy korának világviszonylatban is egyik legnagyobb matematikusa.

(folytatás az 5. oldalon)

Egy kicsit a példamutatásról

Bármelyik településen, így Lovétén is, a lakosok körében mindig körülhatárolható kellene hogy legyen egy réteg, mely egy bizonyos szempontból elitnek számít. Ezeknek a vezető személyiségeknek a példáját kellene a falu lakosságának követni. Vezessenek, tanítsanak, erkölcsi és lelki támogatást nyújtsanak. Magatartásukkal és megjelenésükkel tiszteletet sugározzanak. Olyan normákat képviseljenek, melyeket az egyszerű ember büszkén követhessen, a település és lakosainak pozitív értelemben vett gyarapodását szolgálja. Ez volna az ideális helyzet.

(folytatás a 2. oldalon)

Hajnali harangszó

(folytatás az első oldalról)

Már a cím (az indoklás) is hazugság, mivel ha jól meggondoljuk, hogy mit jelent a cím, azt találjuk (azt jelenti), hogy sehol sem harangoznak hajnalra. Ez pedig nem igaz. Magas egyházi funkciót betöltő személytől érdeklődtem ezzel a kérdéssel kapcsolatban, és a válasza határozottan az volt, hogy katolikus templomokban általában harangoznak hajnalra. Egy szerű, a Székelyföldről távolról származó egyéntől is megkérdeztem, hogy náluk harangoznak-e hajnalra. A válasz ebben az esetben is határozottan igenlő volt.

A hajnali és az esti harangszó (csendítés) kezdetét - hogy mióta szokás ez - nem sikerült megtudnom. Azt sem, hogy ki "határozta el" (semmi esetre sem a lövétei Egyháztanács). Lehetséges, hogy még a déli harangszó előtt léteztek. A hívő (katolikus) ember már a legrégebb időktől kezdve valószínűleg imával kezdhetette és fejezte be a napot. Ha nem is mondta el az "Úr anygala" kezdetű imát, amire a harangszó hívott (hív), bizonyára felsóhajtott a harangszó hallatára, hogy: Édes jó Istenem, segíts meg a mai szent napon, vagy csendítetkor megtörülte homlokát és azt mondta: Édes jó Istenem, legyen hála, hogy megsegítettél a mai napon, őrizz meg a sötét éjjel is tűztől, víztől, hirtelen haláltól stb.

Lehetséges, hogy a hajnali (esti) harangszó később egyes helyeken az idő pontos megállapítására is szolgált, de keletkezése nem magyarázható az idő "pontos" megadásával. Ezt többek között az is magyarázza, hogy különböző helyeken más-más időpontban harangoznak hajnalra. A Szilágyságban például nyáron 5 órakor, télen pedig 6 órakor. Nálunk, ha jól emlékszem 4 órakor. Továbbá nem minden helységben (faluban), ahol hajnalra harangoztak (-nak) kellett bányába, gyárba menni, hogy a pontos időt tudják az érdekeltek.

Végül természetesen tevődik fel a kérdés: ki javasolta (találta ki) a hajnali harangszó megszüntetését és miért? Kinek árt az? Talán a harangozó, hogy ne kelljen olyan korán felkelnie? De, hiszen ez neki kötelessége (feladata)! Amikor elvállalta a harangozóságot, ezt is vállalta, ezért is kapja a fizetést. Vagy fizetésemelést akar? Nem hiszem! Lehetséges, hogy olyan valaki tette (ha igaz) ezt a "nemes" javaslatot, akit zavar a harangozás, nem tud "nyugodtan aludni". Ha ez utóbbi feltételezésem igaz, akkor ugyanaz (vagy azok) javasolják, hogy az összes kakast a faluban vágják le, és többé ne tarthassanak kakast, mert azok is zavarják a hajnali csendet (és még nem is a legpontosabb időpontban).

Az a kívánságom, hogy harangozzanak hajnalra továbbra is Lövétén, amíg egy ember is él a faluban.

dr. Balázs Márton

Egy kicsit a példamutatásról

(folytatás az első oldalról)

Egy kicsit azon szeretném elgondolkodtatni az olvasót, hogy hol tartunk jelenleg az ideális helyzethez képest. Elitjeink vannak. Ezek a választott személyeink, az értelmiségeink, különböző intézmények és civil szervezetek vezetői, vagy olyanok, akik valamilyen okból kifolyólag különbnek tartják magukat a többiekénél. Tehát vannak, és akarva akaratlanul magukra hívják a közélet figyelmét, így példát is mutatnak a többi lakosnak. A kérdés csak az, hogy milyet? Mert ha hosszannézzük egy-egy fontosabb kulturális rendezvényen a széksorokat, nem mindig és nem mind találjuk őket ott. Pedig az ideális helyzet értelmében ott kellene, hogy legyenek. Ha hosszanböngésszük a Lövétei Kiáltó tavalyi és idei megrendelőinek névsorát, akkor is azt tapasztalhatjuk, hogy nem éppen mind vannak jelen. Pedig az ideális helyzet értelmében ott kellene szerepelniük. Ha megnézzük a Községi Könyvtárnak kikölcsönzött könyvekkel tartozók listáját, láthatjuk, hogy ott is szerepel néhány ilyen elitünk, bár az ideális helyzet értelmében nem kellene ott legyen a nevük. A példák hosszú sorát lehetne folytatni, de nem ez a célom. Egyrészt azért, mert szerencsére vannak kivételek is, akiktől bocsánatot kérek annak reményében, hogy nem veszik magukra. Másrészt azért, mert én Lövétén akarok tevékenykedni a továbbiakban is.

Most már csak arról kell elgondolkozzunk, hogy csoda-e, ha a dolgok nem éppen úgy működnek, ahogy szeretné mindenki? Hogy haldoklik az önkéntesség, hagyományos báljainkat csak költségvetési támogatással lehet megszervezni, községünkben egyre nő az alkoholizmus, választások alkalmával passzív a lakosság stb. , stb.

Vajon mikor jön el az idő, amikor egy ilyen elit tisztesség ne csak munkahelyet, pénz- vagy haszonszerzési lehetőséget, érdekérvényesítésre alkalmas jelentésen, hanem felelősségteljes tudatot és magatartást is, hogy példájával előbbre vigye községünket? Mert az a gyakorlatban bebizonyosodott, hogy a székely embert, a lövéteit is beleértve, nem lehet könyvekből tanítani, asztal mögül vezetni. Itt vállalni kell a példamutatást is!

Sorbán József

Ez komoly

Én már csak azt nem értem, hogy azok a csinos szőke nők miért festik a hajtövüket barnára?

- Miért van az elefántnak ormánya?

- ???

- Hogy ne kezdődjön olyan hirtelen az a behemót nagy állat.

Pedagógiai lexikon

(folytatás az első oldalról)

Mindezeket a feltételeket megtalálja a gyermek az óvodában. S ugyancsak megkapja ott a megfelelő mozgáslehetőséget - a szaladgálás, mászás, ugrálás lehetőségét -, ami szintén az érzékszervek fejlődésének elengedhetetlen feltétele. A szülő, akit a kisgyermek céltalannak tűnő szaladgálása idegesít, gondoljon arra, hogy ez a mozgásos-érzékszervi játék alapozza meg a későbbi munkakészségeket és értelmi képességeket. Ugyanez mondható el az iskoláskori foglalkozásokról, játékokról, sportszervedélyről, technikai, barkácsoló és társasjátékokról, s mindenféle művészi tevékenységről. A jól játszó, tevékeny, fejlett érzékszervekkel rendelkező gyermekek tevékeny, gyors észjárású felnőttekké válnak.

Érzelmek

Az érzelmek a legáltalánosabb és legszubjektívebb élmények. Minden személlyel, tárggyal, eseménnyel, sőt saját cselekedeteinkkel is - kisebb vagy nagyobb mértékben - érzelmi viszonyban vagyunk. Ha e benyomások részünkre kedvezőek, akkor pozitív érzelmekkel: örömmel, rokonszenvvel, gyönyörködéssel, lelkesedéssel stb. fogadjuk őket, ha kedvezőtlenek, akkor negatív érzelmekkel: haraggal, fájdalommal, félelemmel, undorral stb. reagálunk. Az öröm és fájdalomérzések ellentétes pólusai mellett megkülönböztetjük még az aktív (cselekvésre ösztönző) és a passzív (cselekvést gátló) érzelmek ellentétes végleteit. Aktív érzelmek például a feszültség, a tettvágy, a gyűlölet; passzív érzelmek a levertség, a szorongás, a kétségbeesés stb. Azonos helyzetek az egyik emberből aktív, másikból passzív érzelmeket váltanak ki vérmérsékleti (alkati) típusuktól függően. Ugyancsak velünk született vérmérsékleti adottságok határozzák meg az érzelmi reakciók keletkezésének és lefutásának gyorsaságát vagy vontatottságát is. (Szó lesz még ezekről a temperamentum címszónál).

A hirtelen fellépő heves érzelmek, pl. a düh, a rémület, az ujjongás: indulatok. Az indulatoktól kiváltott cselekvések nem "öntudatosak", és kicsúsztak a gondolkodás és az akarat ellenőrzése alól, ezért fékezni kell őket. A gyermek, aki fegyelmezett családi légkörben nő fel, fokozatosan képessé válik arra, hogy indulatait uralkodják.

Szenvedélynek nevezzük azt az erős, mély érzelmet, amely bizonyos időszakban az ember életének fő irányítójává válik. A felnőtt emberen hosszú időre elhatalmasodhatnak alkotó és káros szenvedélyek is, a gyermek esetében azonban még valódi szenvedélyekről nem beszélhetünk, mert egyénisége alakíthatósága folytán úgynevezett szenvedélyei nem mélyek és nem tartósak.

Hangulatnak nevezzük azt az általános érzelmi állapotot, ami bizonyos időszakban az ember egész magatartását aláfestí. A jó vagy rossz hangulat keletkezhet konkrét eseménnyel kapcsolatban - pl. siker vagy ku-

darcs esetén -, de létrejöhet fel nem ismert okok, mint pl. álmok, időjárás, szervi okok stb. folytán is.

Az érzelmi élet fejlettsége és értéke a pozitív érzelmek mélységén, tartóságán és hatékonyságán mérhető le. Hatékony az az érzelmek, amely cselekvésekben nyilvánul meg. Minden tevékenység indítékai között megtalálhatók az érzelmek, és a tevékenységek végzése közben is folyamatosan keletkeznek újabb meg újabb érzelmek. A gyermek érzelmi élete csak sokrétű és egyre magasabb követelményeket támasztó tevékenységek - játék, tanulás, munka, sport, műélvezet stb. - közben és állandó meleg családi kapcsolatok légkörében fejlődhet és gazdagodhat. A pozitív és aktív érzelmek túlsúlyát a jó családi kapcsolatok állandósága és a megértő, támaszt nyújtó nevelés biztosítja.

Érzelmi élet fejlődése

Az óvodás korú gyermek vágyai, rokonszenvei, elenszenvei igen hevesek, változóak és nagyon közvetlenül, őszintén nyilatkoznak meg. Leplezetlenül kimutatja érzelmeit, olykor egyszerre rokonszenvét és ellenszenvét (ambivalencia, azaz kettősség). Az is igaz, hogy az óvodás gyermeknek lényegesen ritkábban a kitörései, indulatos jelenetei, mint kisebb korokban. Hangulatai még eléggé változékonyak. Önérvényesítési törekvéseivel párhuzamosan bontakozik ki az a belső szükséglete, hogy a felnőttek elismerését, szeretetét kivívja, hogy "jó gyermek" legyen. Ha úgy érzi, hogy ez lehetetlen, mert sok rendreutasításban, büntetésben részesül, akkor valamilyen más módon, kerülő úton igyekszik felhívni magára a figyelmet. A játék a gyermek egyik legbővebb örömforrása. A mese, a rajzolás, az élet sok új jelenségének, a tárgyaknak, az embereknek a megfigyelése, megismerése, a száz meg száz kérdésre kapott válasz - minden erős örömezzel jár. De a játék arra is alkalmas, hogy negatív érzelmeit a szerepjáték során kiélje.

Iskolás korára a gyermek érzelmi élete kiegyensúlyozottabbá válik, kevésbé szélsőséges. Fokozatosan meglazul a szoros érzelmi kötöttség, ami szüleikhez, a közeli ismerőseihez fűzi. Tíz-tizenegy éves korában már átéli a csapathoz tartozás örömét. A prepubertás és a pubertás szakaszában az érzelmek a gyermek erkölcsi fejlődésének igazi hajtóerői: tanulását, gondolkodását és minden tevékenységét erős pozitív és negatív érzelmek kísérik. A nevelésben ezzel feltétlenül számolni kell: bármilyen magatartási, tanulási probléma jelentkezik, elsősorban az érzelmi konfliktus megismerésére és megoldására, illetve a gyermek érzelmi életének kiegyensúlyozására kell törekedni. Különösen fontos ez a serdülőkorban, amikor az érzelmi élet ismét szélsőségessé válik és gyakran megrendül a gyermeknek önmagába, illetve szüleihez vagy az egész felnőtt társadalomba vetett hite.

Lövete nemzetségei

A családtörténet, az eredet- vagy származástan (genealógia) ősi, és a társadalom egészét átfogó segédtudománya a történelemnek, hiszen ősei mindenkinek vannak. Családtörténeti kutatások nélkül sem a köztörténet, sem a helytörténet nem művelhető. Mivel ma már sem előny, sem hátrány nem származik abból, hogy kinek mik voltak, vagy kik voltak az ősei, megnőtt iránta az érdeklődés és az objektivitás igénye. E tudomány népszerűsége ma nagyon nagy, és sokan művelik.

Vajon mi mit tudunk a faluban ma is élő nemzetségek történetéről, időbeni megjelenésükről, szerepükről? E kérdéscsoportra próbál röviden ("dióhéjban") választ adni a Lövete nemzetségei című, alapos levéltári kutatásokra támaszkodó új sorozatunk. Ha valakit ennél részletesebben érdekel családjának története, múltja, a szerző készséggel áll mindenki rendelkezésére, és fölkérésre szakszerű családtörténeti esettanulmányokat, családfákat készít.

Egyed:

A falu egyik legrégebbi székely nemzetsége. Legelső ismert tagja Egyed András, neve Báthory Zsigmond 1583. jún. 10-én kelt adománylevelében tűnik fel először a fejedelem által Székely Mózesnek adományozott tíz lövetei jobbágy között (SzOkI. IV. 87.).

Az 1562. évi felkelés után jobbágysorba jutott székeltek 1599 és 1601 között visszanyerték szabadságukat. A későbbi összeírásokban az Egyedek is már a szabadrendű székelyek között szerepelnek. A Giorgio Basta generális által császári hűségre esketett udvarhely- és keresztúrszéki nemesek, lófők és szabad székelyek 1602. évi összeírásában, valamint 1604. március 15-én készült székely katonai összeírásban e nemzetségből egy hadköteles családfő, Egyed Péter szabad székely szerepel. (SzOkI. ú. s. IV. 102, 162.); a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt készült 1627. évi udvarhelyszéki összeírásban a régi gyalogszékely löveteiek közt két családfő, Egyed Antal, valamint a fennebb már említett Egyed Péter fia, Mihály vannak felírva a lajstromba (u. o. 725.). Az I. Rákóczi György által tartott hadi szemle idején Homoródszentpálon 1635. november 18-án Kovács, másként Deák Bálint által összeírt udvarhelyszéki hadköteles székelyek jegyzékében a gyalogszékelyek között e nemzetség három családfője szerepel: Egyed György és fia, Péter, testvére Egyed Mihály, valamint az új, hadi szolgálatra alkalmas gyalogok között, Egyed Lőrinc és fia, János (u.o. V. 208-209.).

Ötven év múlva, az 1685. évi összeírásban szereplő (az 1635. évi lustrakönyvben említett Egyed György hasonnevű unokája) Egyed György nyolc ökor után fizetett adót, s így a falu legtehetősebb gazdáinak közé tartozott. 1692-1702 között egy családfő, Egyed

adóösszeírásokban (Udvarhelyszék lvt. Székely láda, 52 sz. 1685-1702. évi összeírások). Az 1721. évi adóösszeírásban három családfő, Egyed András, Egyed János és Egyed Mihály (Udvarhelyszék lvt. Székely láda, 62 sz. 1721-i összeírás), az 1750. évi adóösszeírásban pedig már öt Egyed család (Egyed András, Egyed János, Egyed István, ifj. Egyed János, Egyed Péter) szerepel a szabad székelyek sorában (MOL. Erd. Gub. lvt., F.50. vegyes conscriptio, 1750-i összeírás).

A XVIII. század második felében számbelileg megerősödött nemzetség a XIX. század folyamán több ágra szakadt, s számos, a falu polgári és egyházi intézményeiben tisztséget viselő embert adott a községnek. A teljességre törekvés nélkül említjük meg itt Egyed János falus bírót (1798), Egyed István esküdt (1821, 1846), Egyed Péter esküdt (1863), Egyed Dávid és Egyed János alsó, egyháztanácsosok (1868), Egyed Lőrinc egyháztanácsos (1883), Egyed Imre egyháztanácsos (1889-1897), Egyed István (Péter) egyháztanácsos (1892), Egyed Antal egyházi (1897) nevét (CsshÁlvt. F.38. Adóösszeírások 1818-1846., EJ. 1853-1897.).

Az első világháború vitéz katonája volt Egyed Gergely szakaszvezető (szül. 1882), aki a mozgósításkor vonult be a 82. közös gyalogezredhez Besztercére. 1914-ben ezredével az orosz frontra ment, ahol 1914. dec. 22-én megsebesült, 1915-ben ismét az orosz harctéren küzdött, míg 1915. május 27-én a San folyónál fogságba esett. 1919-ben jött haza. A Károly csapatkereszt tulajdonosa volt. Bátyja, József a világháború alatt hősi halált halt (B.a.). Ugyancsak az első világháborúban halt hősi halált a keleti fronton (Galicia, Szymbark melletti csatátér) Egyed Ferenc (Gábor) népfelkelő a cs. és királyi 82. gyalogezredben, és Egyed Dávid (HA. 1922-1929.).

Ma több mint harminc család [Egyed Árpád (7), Egyed József (14), Egyed Imre (16), özv. Egyed Irén (63), özv. Egyed Rozália (64), Egyed Gergely (87), Egyed Vince (88), Egyed Lőrinc (113), Egyed László (125), özv. Egyed Katalin (160), Egyed Sándor (164), Egyed János (165), Egyed Péter (194), Egyed Domokos, Egyed Zsolt (492), Egyed Domokos (494), Egyed Péter (512), özv. Egyed Margit (536), Egyed Sándor (644), Egyed Ferenc (645), Egyed Attila (652), Egyed Márton (684), Egyed Árpád (717), Egyed Lajos (718), Egyed Lázár (790), Egyed Gábor (791), Egyed András (823), Egyed László (845), özv. Egyed Margit (996), özv. Egyed Teréz (1006), Egyed Csaba (1008), Egyed Mátyás (1021), ifj. Egyed József gépészmérnök, tanácsos- és magánvállalkozó (Silvinex Kft., 1105), id. Egyed József, Egyed Zoltán (1128)] él e nemzetségből Lövétén.

Az elszármazottak közül Egyed Gábor lelkipásztor 1982-től Illyefalván, Egyed-Zsigmond Imre orvos, egyetemi tanársegéd, tudományos kutató Marosvásárhelyen (RMKK. 1997. 162.), Egyed Lajos öntö mérnök pedig New York-ban él.

Ki volt Bolyai János?

(folytatás az első oldalról)

Édesapja, Farkas a marosvásárhelyi kollégium kitűnő tudós tanára, a város köztisztviselőjében álló polgára volt.

Bolyai János 200 évvel ezelőtt 1802. december 15-én született Kolozsvárt. Ebből az alkalomból szeretném ezt a szellem-óriást ismertebbé tenni olvasóim számára. Édesanyja, Árkosi Benkő Zsuzsanna egy kolozsvári sebészorvos leánya volt. Ezért tartózkodott a család János születésekor Kolozsvárt.

János születése után nemsokára a család hazaköltözött domáldi birtokukra, ahol az apa, Farkas gazdálkodott. A Bolyai család eredetileg nagybirtokos család volt, de az akkori erdélyi kedvezőtlen (feudális) körülmények között korán elszegényedett. János nagyapjának a Nagyszeben melletti Bolya nevű faluban már csak kb. 85 holdnyi birtoka volt. Bolyai Farkas és családja Domáldor lakott, mivel ott volt egy, az anya által örökölt 12 holdnyi birtokuk. Farkas szorgalmasan és hozzáértéssel művelte birtokát, hogy családját tisztességes körülmények között eltarthassa.

1804 elején egy küldöttség kereste fel Bolyai Farkast a domáldi birtokán, amely a marosvásárhelyi Kollégium vezetősége nevében felkérte, hogy fogadja el a Kollégium matematika-, fizika-, és kémiaprofesszorává való kinevezését. Kevés gondolkodás után Farkas elfogadta a meghívást, és még azon év áprilisában Marosvásárhelyre költöztek, majd itt éli le Farkas életének hátralévő 52 évét a Kollégium szolgálatában. Ebben a városban nő fel a kis Bolyai János. Az apa nagyon figyelmesen követi fia minden megnyilvánulását (tevékenységét), és igyekezett harmonikus testi-szellemi fejlődést biztosítani fia számára. Ezt bizonyítja régi barátjához, Gausshoz (a kor koronázatlan matematika királyához) írt levelének egyik része is: "... amint Jupiter megpillantotta (János), azt kérdezte: hogy van az, hogy a városból és innen is (Marosvásárhelyről és Domáldról) látszik - akkor nagyon messze kell legyen ...". Továbbá, hogy "kicsi ásójával ügyesen műveli a földet" stb. Az apa korán felismerte fia rendkívüli matematikai (szellemi) tehetségét, és azt remélte, hogy majd valamikor a nagy Gauss tanítványa lesz. Ezért ilyen és ehhez hasonló Gausshoz írt levelekkel készíti fia útját Gauss felé. Egy másik levélben Farkas ezt írja: "Ha a remény meg nem csal, 15 év múlva Hozzád utazik, a Te tanítványod lesz..." Ez azonban máig ismeretlen okokból (Gauss miatt) nem valósult meg. János nem lett Gauss tanítványa, és ezzel is magyarázható, hogy a tudományos világ méltánytalanul, sokkal később ismerte meg János "nagyságát" (munkásságát), mint ahogy az méltó lett volna.

Kilencéves korában megkezdik János rendszeres oktatását a szülői háznál. Az apa által kiválasztott legjobb diákok foglalkoznak Jánossal. Leggyorsabban a matematikában, zenében, vívásban és a nyelvek tanulásában haladt. Ennek eredményeképpen a matematikai felfedezésein kívül (amiről később írok) kiváló he-

gedűs, félelmetes vívó és több nyelvet beszélő híreből állt.

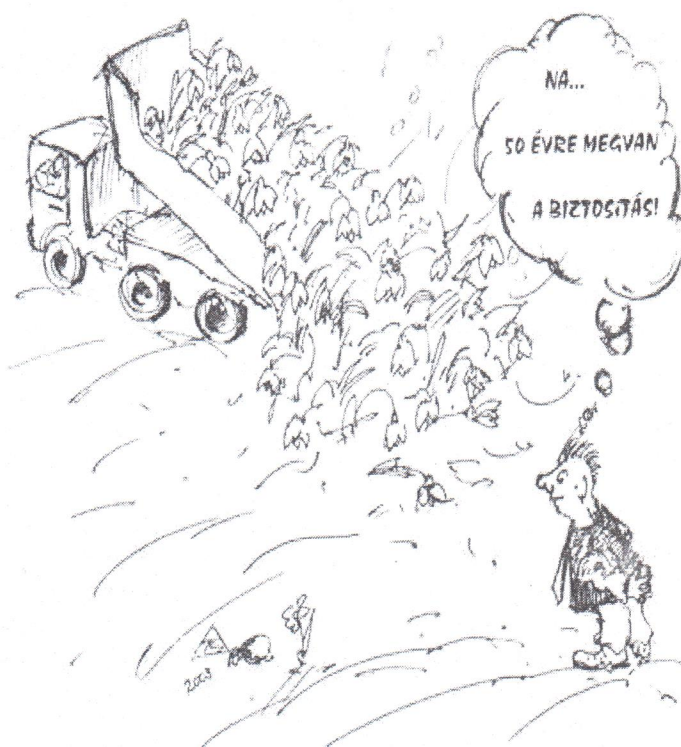
Bolyai Jánost tizenhét éves korában beiratják a marosvásárhelyi Kollégiumba. Ekkor már jól ismeri a mai líceumi oktatásban tanított algebra és mértan anyagot. Az is előfordult, hogy apja betegsége miatt ő tartotta meg a felsőosztályos diákoknak a matematikai órákat.

Miután középiskolai tanulmányait befejezte, mivel nem volt más lehetősége (Gauss nem fogadta), János beiratkozott a felsőoktatási évfolyamnak megfelelő filozófiai osztályba. Bár nem kedvelte az ott tanított dolgokat, azt is kitűnő eredménnyel befejezte.

János édesapja még egyszer megpróbálta Gauss rábeszélésére, hogy Göttingában tanuljon, azonban most sem sikerült. Ezután az apa arra gondolt, hogy fiát pesti vagy bécsi egyetemre küldi, azonban egyik egyetemen sem volt olyan matematikus, aki Jánost taníthatta volna, ezért ezt a tervét is elvetette. Végül azt határozta, hogy fiát Bécsbe, a katonai akadémiára küldi. Ezt az is indokolta, hogy valamikor ő is szeretett volna ott tanulni. A bécsi akadémiai tanítgatás azonban még többre került, mint a göttingai. Négyévi tanítgatás kb. az apa 20 évi fizetésébe került. Ugyanakkor ismert dolog, hogy a Monarchia szívesen fogadta a tehetséges magyar fiatalokat és anyagilag segítette is, hogy császárhű tiszteket neveljen belőlük. (Ezzel magyarázható az a jelenség is, hogy a székelyek közül is sokan mentek katonai iskolába.) Így Bolyai Jánosnak is voltak támogatói (pl. Kemény Miklós, a marosvásárhelyi kollégium kolozsvári főgondnoka), az apa pedig úgy látta, hogy fia itt részesülhet a legjobb matematikai oktatásban, ha már nem sikerült Göttingában tanulnia.

dr. Balázs Márton

(folytatjuk)

Lövete hazavárja gyermekeit

Az utóbbi évtizedekben a farsang alkalmával városkereszttől hamvazó szerdáig majdnem minden szombaton kortársi találkozók voltak a Népházban. Ezek a találkozók 1965 után kezdődtek, miután az ötvenéves bált a Népházban rendezték meg. Régebben csak az ötvenévesek tartottak kortársi találkozót a farsang folyamán, amit ötvenéves bálnak hívtak, és családi házaknál tartották. Később, amikor ezek a házak szűknek bizonyultak, a középszegei malomházban, majd a Kála Bandi (András András) asztalos műhelyében is tartották, míg az 1915-ben születetteknek sikerült engedélyt kapni arra, hogy a Népházban rendezhessék meg találkozójukat. Itt meg szeretném említeni, hogy abban az időben nem volt szabad nyilvánosan a Népházba szeszes italt bevitni. Ők is csak azzal a feltétellel kaptak engedélyt, hogy kultúrműsort kell tanulni, és népviseletbe öltözni.

Ennek az intézkedésnek köszönhetően évről évre szebbnél szebb műsorokkal gazdagították találkozójukat a kortársak. Az első években a korosztályok létszámához nagy volt a terem, és lehetőséget adott arra, hogy családjaikat, sőt még vendégeiket is meghívják a találkozókra. Már 1978-ra a korosztályok létszáma kizárta a lehetőséget a vendégek meghívására. Az 1965-ben, a Népházban tartott első ötvenéves találkozó mintájára a következő években kezdtek találkozót szervezni a 30, 40 és 60 évesek is.

Az utóbbi időben létrejött tíz éves szakaszok közötti ötvenéves találkozóknál figyelembe kell vennünk községünkben az utolsó tíz évben lezajlott elvándorlást. Ma már nem beszélhetünk csak kortársi találkozókról, mert ezek egyben családi találkozók is. Mi, itthoniak gondoljuk csak meg, hogy azok a családok, vagy családtagok, akik teljesen idegen környezetben élnek, mennyire vágnak haza. Igaz, nem kisebb az itthoniak, a szülő várása sem. Hány édesanya heptekkel a találkozók előtt előveszi a kaszten fiókjából a rokolyákat, ingeket és tisztogatja. Milyen óvatos szakmai tudással mossa a háziszőttés lövétei ingeket, hogy azok megőrizzék eredeti állapotukat, keménységüket! Az édesapák rendszerint csizmát keresnek, mondván: Az én csizmám is elég nagy volna, de a fiam szára sokkal vastagabb, mint az enyém. Az édesanyák kicsi rokolyákat és lájbikat is szoktak keresni azzal a gondolattal, hogy ha az unokának kedve lesz, azt is tudja felöltöztetni. A szülők a készülődésekkel hányszor átélnek a viszontlátás örömeit! Milyen boldogan újságolják ismerőseiknek, hogy azt ígérték a mi gyermekeink, hogy hazajönnek. És milyen boldogok, amikor az ő gyermekeik is rész vesznek a találkozókon.

Én kérem minden falutársamat, tegyünk meg mindent, hogy ezek a szokások továbbra is megmaradjanak. Gondoljuk meg, mennyivel szegényebbek és üresebbek lennének ezek nélkül.

Silve István

Szavalást kedvelők figyelmébe!

"Anyám Fekete Rózsa"

XIII. Magyar Nyelvű Nemzetközi Vers- És Prózamondó Találkozó felhívása

Az Anyám Fekete Rózsa Közhasznú Alapítvány, a Magyar Könyvklub, a veresegyházi Váci Mihály Művelődési Ház, az erdőkeresi és a veresegyházi önkormányzatok támogatásával

"Anyám Fekete Rózsa"

címmel tizenharmadszor rendez meg magyar nyelvű nemzetközi vers- és prózamondó találkozóját nem hivatásos versmondók számára.

Színművészeti Főiskolát végzetek és színművészeti képzésben résztvevők nem vehetnek részt a találkozón.

Az édesanyák tiszteletére meghirdetett versenyen gyermek (12-15 év), ifjúsági (16-21 év), felnőtt (22-65 év), valamint szép korú kategóriában lehet indulni.

A jelentkezőknek három verset vagy prózát kell megjelölni, amelyek közül egynek kortárs magyar alkotásnak kell lennie. A zsűri bármelyik verset kérheti az indulótól, az előadott mű időtartama nem haladhatja meg az öt percet. A zsűri időn túl megköszönheti a versmondó produkcióját!

A romániai elődöntő megszervezését és lebonyolítását ebben az évben teljes egészében a Hargita Megyei Kulturális Központ vállalta fel.

Az elődöntő tervezett időpontja: 2003. április 11-12-13. Az elődöntő helyszíne: Csíkszereda, Szakszervezetek Művelődési Háza.

Benevezési határidő: 2003. március 24.

A csíkszeredai elődöntő ideje alatt szállást és étkezést a Taploca utca 20 szám alatti, Iskolák Közigazgatási és Adminisztrációs Központjában biztosítanak.

A döntő és gála időpontja: 2003. május 2-3-4. Helyszíne: Váci Mihály Művelődési Ház, Veresegyház, Magyarország.

A döntőbe jutott versenyzőknek a szervezők szállást és étkezést biztosítanak. Vendégeket előzetes bejelentés alapján önköltséges alapon fogadnak. A romániai döntősök Veresegyházra való szállítását a Hargita Megyei Kulturális Központ biztosítja.

Díjazás: Fekete Rózsa Díj

Mindhárom kategóriában 30-25-20 ezer forint értékű jutalom, valamint a szponzorok által felajánlott különdíjak.

A rendezők célja, hogy meg-megállni alig tudó korunkban az anyákra - így önmagunkra is - irányítsuk kapkodó figyelmünket, hogy ne fájhasson a "semmi".

Bővebb információ és bejelentkezési űrlap igényelhető a Hargita Megyei Könyvtárban

Meghívó

A Lövétei Ifjak Egyesületének szervezésében az idén is lesz március 8-án, szombaton 19 órától
műsoros nőnap ünnepség,
 ahová minden 20 év fölötti hölgyet elvárunk.

A rendezvényre jelentkezni lehet:

Sorbán Józsefnél a Községi Könyvtárban,
 András Szilviánál - Pósfaluban,
 Mag Ottiliánál a központban, Trinfuly Leonánál - Alszegben,
 András Vencelnél - az Újnegyedben,
 Gábos Ignácnál - Csatón,
 András Mónikánál - a Gábos utcában.

A rendezvényen való részvétel személyenként 100.000 lej. Ez az ár tombolát is tartalmaz.

Jelentkezési határidő március 6. Jelentkezzenek időben, mert a helyek száma korlátozott!

A résztvevőknek sztárvendéggel kedveskedünk...

Mosolysarok

Csodálatos a mi anyanyelvünk!

Mennyire másképp írjuk és mondjuk a mondatokat.

Pl.: Így írjuk: Mit tetszik parancsolni?

Így mondjuk: He?

☺☺☺☺☺☺☺☺☺☺

Számítanórán.

- Gyerekek, ma fogunk először számítógépekkel számolni!

- Jaj de jó!

- Na Pistike, akkor mennyi 5 számítógép + 3 számítógép?

☺☺☺☺☺☺☺☺☺☺

Két orvos beszélget:

- De sok ellenségünk is van, nekünk, orvosoknak ezen a világon!!!

- Hát még a másikon!

A rajz a 2002-es Föld napi kiállításra készült. Rajzolta: Szain János, VII. A osztály.

Meghívó !

Szeretettel meghívjuk a 2003-as év
Farsangzáró ünnepeire:

-**MÁRCIUS 1-én (szombat),**
20 órától

- Nősemer bál

- belépőjegy + tombola - 30.000 lej

-**MÁRCIUS 2-án (vasárnap),**
-18 órától

- KÁKVIRÁG tánccsoport előadása

- belépőjegy - 20.000lej - felnőtteknek
- 10.000 lej - gyerekeknek

-20 órától

- SZÉKELYRUHÁS BÁL

- belépőjegy + tombola 20.000 lej,
- székelyruhába öltözötteknek 10.000 lej +
2 db. tombola (az egyik tombola csak a székelyruhába
öltözöttek között lesz kisorsolva)

-**MÁRCIUS 4-én (kedd),**
-16 órától

- SZENTMISE

-17 órától - Felvonulás, táncok a falu különböző részein.
-18 órától - Éjfélig tartó

- FARSANGZÁRÓ BÁL

- belépőjegy 20.000 lej.

Ajánlataink: - jó zene (népi zene), kürtöskalács, ital

Kákvirág Egyesület

A Lövétei Kiáltót a Rotaprint nyomda nyomja.

A nyomda ezen kívül vállalja:

- katalógusok
- plakátok
- szórólapok
- meghívók
- névjegykártyák és más nyomdaipari termékek

nyomtatását.

Kapcsolatteremtés a 0744-977-207-es telefonszá-
mon lehetséges.

Viccek

Pasi bemegy a kocsmába, kér tíz fe-
lest. Mikor megkapja, szép sorjában mind
megissza, majd kér még kilencet. Azt is
mind megissza és kér még nyolcat... ez
így megy tovább, míg kidől és így méltat-
lankodik:

- Nem értem, hogy van ez: minél ke-
vesebbet iszom, annál részegebb vagyok!

Elvégzi a vadmalac a teológiai főisko-
lát, felszentelik, majd kiküldik a sivatagba
misszionáriusnak. A vadmalac a bennszü-
lötöket ápolja, térítgeti. Egyszer csak -
hogy, hogy nem - elé kerül egy oroszlán.
"Édes Istenem! - esik térdre a malac -
Add, hogy ez a ragadozó hívő keresztény
legyen!" Már csak 1 méter választja el az
oroszlánt a malactól, amikor az oroszlán
hirtelen térdre esik: "Édes Jézus, légy
vendégünk, áldd meg, amit adtál né-

